

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 77 hallituksen esityksen johdosta laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta

Eduskunta on 5 päivänä marraskuuta 1986 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 199 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan 4 päivänä huhtikuuta 1986 valmistelevasti käsiteltäväksi lähetämät ed. Arranzin ym. toivomusaloitteen n:o 43 pienyritysten liikevaihtoverotuksen täsmentämisestä ja keventämisestä sekä ed. Eklundin ym. toivomusaloitteen n:o 60 pienten yritysten vapauttamisesta liikevaihtoverosta.

Pienyrittäjien liikevaihtoverotuksen aseman parantamiseksi on vuodesta 1965 alkaen ollut käytössä viranomaisaloitteisesti jälkikäteen tapahtuva huojenuspalautusjärjestelmä. Sen mukaan verovelvollisella on oikeus saada suorittamansa vero takaisin, milloin suoritettavaksi vahvistettujen verojen yhteismäärä vähennettynä palautettavaksi ehkä vahvistettujen verojen määrällä on kalenterivuodelta enintään 300 markkaa. Jos sanotuin tavoin lasketun veron yhteismäärä kalenterivuodelta on yli 300 markkaa ja enintään 486 markkaa, verovelvolliselle huojenuspalautuksena maksettavan veron määrä on se erotus, joka saadaan, kun 500 markasta vähennetään laskettu vero ja näin saatu erotus kerrotaan luvulla 1,5. Tästä huojenuspalautusjärjestelmästä pääsevät osallisiksi samojen perusteiden mukaan kaikki verovelvolliset pienyrittäjät, toimivatpa he millä elinkeinoelämän alalla tahansa.

Hallitus ehdottaa, että huojenuspalautuksen merkityksen lisäämiseksi huojenuspalautusten markkamääriä korotettaisiin. Liikevaihtovero palautettaisiin ehdotuksen mukaan takaisin verovelvolliselle luonnolliselle henkilölle, jos vahvistettujen verojen määrä kalenterivuodelta on enintään 2 000 markkaa. Vahvistetun määrän ollessa yli 2 000 markkaa, mutta enintään 3 273 markkaa, palautus olisi osittainen. Ehdotetun korotuksen johdosta yksityisen liikkeenharjoittajan yrityksen verovapaa liikevaihto nousisi nykyisestä noin 7 500 markasta arviolta noin 50 000 mark-

kaan. Tarkoituksenmukaisuussyistä pienimmäksi palautettavaksi veron määräksi ehdotetaan 90 markkaa. Muutos ehdotetaan toteutettavaksi sisällyttämällä sitä koskevat säännökset uudeksi liikevaihtoverolain 55 a §:ksi ja samalla kumoamalla sitä koskeva entinen lain 55 b §. Muutosta ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1987 takaisin maksettavaan veroon.

Toivomusaloitteessa n:o 43 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin liiketoiminnan saattamiseksi liikevaihtoverotuksen piiriin riippumatta siitä, mikä on liikkeenharjoittamisen muodollinen tapa, samalla pienyritysten liikevaihtoverotusta keventäen erityisen perusvähennyksen avulla.

Toivomusaloitteessa n:o 60 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin sellaisen verolakiuudistuksen aikaansaamiseksi, jolla vapautetaan alle 200 000 markan vuosittaisen liikevaihdon omaavat pien- ja perheyrietykset liikevaihtoverosta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä. Valiokunta kuitenkin toteaa, ettei ehdotettua muutosta voida tästä ehdotuksesta riippumattomista syistä toteuttaa säätämällä asiasta uusi liikevaihtoverolain 55 a §, vaan muuttamalla nykyistä liikevaihtoverolain 55 b §:ää, joten valiokunta on tehnyt tämän mukaiset muutokset lakiehdotuksen nimikkeeseen ja johtolauseeseen sekä ehdotetun pykälän numerointiin.

Käsittelemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen näin kuuluvana:

Laki

liikevaihtoverolain 55 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti *muutetaan* 5 päivänä joulukuuta 1963 annetun liikevaihtoverolain (532/63) 55 b §, sellaisena kuin se on 9 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (608/76), *näin kuuluvaksi*:

55 a §
(Poist.)

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten hallituksen esityksessä)

55 b §
(Kuten 55 a § hallituksen esityksessä)

Samalla valiokunta ehdottaa,

*että toivomusaloitteet n:o 43 ja 60
hylättäisiin.*

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1986

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Salolainen, varapuheenjohtaja Muurman, jäsenet Alppi, Joutsenlahti, Linna, Malm, Martikainen, Mäki-Hako-

la, Pohjala, Rosnell, Rönholm, Surakka, Suti-
nen, Tenhiälä ja Tikka (osittain) sekä varajäsenet Kuusio, Manninen, Sasi, Savolainen ja Vepsäläinen.

Vastalauseita

I

Antaessaan esityksen liikevaihtoveron huojenuspalautuksen markkamäärän korottamisesta hallitus suurieleisesti ilmoitti, että tämä lakiesitys johtaa pienyritysten vapauttamiseen liikevaihtoverosta aina 50 000 markan liikevaihdon määrään asti. Esitystä mainostettiin merkittävänä pienyritysten toimintaa helpottavana ja työllisyyttä edistävänä toimenpiteenä.

Tyly totuus on kuitenkin tullut ilmi asiaa valtiovarainvaliokunnassa käsiteltäessä. 2 000 markan enimmäispalautus vastaa 12 500 markan verotusarvoa liikevaihtoverotuksessa (12 500 markan määräistä liikevaihdon ja liikevaihtoverotuksessa vähennyskelpoisten ostojen erotusta). Käy-

tännössä esitys koskee varsinaisen työn ohella käsityötä tai kotiteollisuutta harjoittavia harrasteilijoita. Kun heille vähennyskelpoista liikevaihtoverotuksessa käytännössä on ainoastaan hankitun raaka-aineen arvo, on oman työn arvo yleensä vähintään 70 % liikevaihdosta. Tällöin 2 000 markan palautusta vastaava liikevaihto on vain 17 857 markkaa. Eli liikevaihtoverosta siis hallituksen esityksen perusteella vapautetaan pääsääntöisesti vain yritykset, joiden liikevaihto on 0—18 000 markkaa. Tämä luonnollisesti merkitsee sitä, ettei hallituksen esityksellä ole mitään tekemistä pienyritystoiminnan eikä työllistämisen kanssa. Kukaan yrittäjä ei varmastikaan elä yri-

tyksellä, jonka liikevaihto on 18 000 markkaa, tehdyn oman työn arvo 12 500 markkaa ja tulo yrityksestä sitä vielä selvästi vähemmän.

Kun valiokunnassa siis ilmeni, ettei itse lakitekstiä ollut kirjoitettu hallituksen julistamien lupautusten mukaiseksi, esitimme, että huojenuspalautuksen enimmäismääräksi määrättäisiin 6 000 markkaa. Tämä esitys merkitsisi sitä, että yritykset, joiden liikevaihto on alle 50 000 markkaa, vapautettaisiin liikevaihtoverosta. Tällä esityksellä olisi jo jonkin verran pienyritystoimintaa ja työllisyyttä edistäviä vaikutuksia. Olemme pafoillamme, että hallituspuolueiden edustajat ei-

vät kuitenkaan valiokunnassa ole olleet hallituksen julistamien tavoitteiden takana.

6 000 markan palautuksen määrää ei voida pitää kohtuuttomana. Jos huojenuspalautukseen suoritettaisiin normaali inflaatiotarkistus ja lisäksi otettaisiin huomioon liikevaihtoveroprosentin nousu, tulisi vähennyksen olla 4 292 markkaa.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin seuraavan sisältoisenä:

Laki

liikevaihtoverolain 55 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 5 päivänä joulukuuta 1963 annetun liikevaihtoverolain (532/63) 55 b §, sellaisena kuin se on 9 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (608/76), näin kuuluvaksi:

55 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

55 b §

Jos suoritettavaksi edellä tässä luvussa säädettyin tavoin vahvistetun veron määrä vähennettyinä palautettavaksi ehkä vahvistettujen verojen määrällä on kalenterivuodelta enintään 6 000 markkaa, suoritettu vero maksetaan takaisin verovelvolliselle luonnolliselle henkilölle. Jos kalente-

rivuodelta edellä mainituin tavoin lasketun veron määrä on yli 6 000 markkaa, mutta enintään 9 900 markkaa, verosta maksetaan takaisin määrä, joka saadaan, kun 9 999 markasta vähennetään laskettu vero ja näin saatu erotus kerrotaan luvulla 1,5.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1986

Kimmo Sasi
Toivo T. Pohjala

Pentti Mäki-Hakola
Pertti Salolainen

II

Hallitus antoi esityksen liikevaihtoverolain muuttamisesta samaan aikaan toisen lisäbudjetinsa kanssa. Lisäbudjettia on mainostettu työllisyysbudjettina. On annettu ymmärtää, että liikevaihtoverolain muutos suosii pienyrittäjiä ja siten tukee työllisyyttä. Tällaista taustaa vastaan hallituksen esitys on naurettava. Ehdotettu 2 000 markan palautus vastaa noin 12 500 markan verotusarvoa. Hallituksen esitys antaa liikevaihtoveropalautuksen sellaisissa tapauksissa, joissa

työstä syntyy korkeintaan 1 000 markan kuukausitulo. Hallituksen esitys koskee lähinnä muun ammatin ohella käsityötä tai kotiteollisuutta harjoittavia harrastelijoita.

Jos halutaan, että huojenuksen piiriin pääsevät myös ammattimaiset käsityön ja kotiteollisuuden harjoittajat, on huojenus korotettava edes 6 000 markkaan.

Vaikka huojenuksen raja nostettaisiin edellä mainittuun 6 000 markkaan, ei tällä lailla auteta

pienyrittäjiä. Olisikin tutkittava, miten voitaisiin joko liikevaihtoverosysteemiä muuttamalla tai jollakin muulla tavalla turvata maamme pienyrittäjien asemaa ja siten edistää työpaikkojen luomista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään seuraavan sisältöisenä:

Laki

liikevaihtoverolain 55 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 5 päivänä joulukuuta 1963 annetun liikevaihtoverolain (532/63) 55 b §, sellaisena kuin se on 9 päivänä heinäkuuta 1976 annetussa laissa (608/76), näin kuuluvaksi:

55 a §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

55 b §

Jos suoritettavaksi edellä tässä luvussa säädettyin tavoin vahvistetun veron määrä vähennettynä palautettavaksi ehkä vahvistettujen verojen määrällä on kalenterivuodelta enintään 6 000 markkaa, suoritettu vero maksetaan takaisin verovelvolliselle luonnolliselle henkilölle. Jos kalente-

rivuodelta edellä mainituin tavoin lasketun veron määrä on yli 6 000 markkaa, mutta enintään 9 900 markkaa, verosta maksetaan takaisin määrä, joka saadaan, kun 9 999 markasta vähennetään laskettu vero ja näin saatu erotus kerrotaan luvulla 1,5.

Voimaantulo- ja soveltamissäännös
(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Edelleen ehdotamme, että lain perusteluissa lausuttaisiin:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy

toimenpiteisiin liikevaihtoverotuksen tarkistamiseksi pienyrittäjien asemaa ja työllisyyttä parantavalla tavalla.”

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1986

Irma Rosnell

Osmo Vepsäläinen

Ulla-Leena Alppi